

**การประเมินความต้องการจำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
ของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
**Curriculum Needs Assessment to Enhance Professional Competency Development
of Child Care Teachers at Child Development Centers
under Local Government Organizations**

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง¹

Samrit Kangpheng¹

¹อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) จัดลำดับความต้องการจำเป็น และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired-Samples T-Test) การใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน แสดงว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพทุกด้าน 2) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การพัฒนาผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การบริการที่ดี และคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ คือ 3.1) พัฒนาครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อย่างจริงจัง เช่น รูปแบบ Work-Based Learning, Project-Based Learning, Student-Center Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning, Project-Based Learning, Problem-Based Learning เป็นต้น 3.2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ให้สอดคล้องกับชีวิตจริงในศตวรรษที่ 21 (4C's) ได้แก่ ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communication) และทักษะความร่วมมือ (collaboration) และ 3.3) พัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ ได้แก่ (1) กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งไปสู่ 4C's (2) สร้างชุมชนแห่งความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน (stakeholders) ให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) โดยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (3) จัดระบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ร่วม 4C's (4) ใช้ 4C's เป็นกรอบในการพัฒนาวิชาชีพ (5) แทรก 4C's ในหลักสูตรและการประเมินผล (6) สนับสนุนครูทุกคนให้สอนในกรอบของ 4C's และ (7) สร้างวัฒนธรรมพัฒนา 4C's อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประเมินความต้องการจำเป็น, หลักสูตร, สมรรถนะทางวิชาชีพ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹Corresponding author. Tel: 095-2545691, 085-0101628

E-mail address: skangpheng@gmail.com

Abstract

The research objectives were to study needs assessment, needs priority, and suggestions for professional competency development of child care teachers at child development centers under local government organizations. Study sample comprised 397 child care teachers. Research tools were questionnaire and focus group discussion guideline. Data analysis employed the techniques of frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, paired-sample t-test, Modified Priority Needs Index, and content analysis. Research results are the following: 1) the means of the practice of professional competency development of child care teachers in reality and as expected are different at .01 statistical significance in all dimensions -- indicating the needs for child care teacher for all dimensions of professional competency development; 2) needs priority for development in descending order are learner's development, curriculum and teaching management, quality service, and morality and ethics; 3) key suggestions for competency development are 3.1) teacher development enabling actual new learning process management techniques suitable for the 21st Century such as Web-Based Learning, Project-Based Learning, Student-Center Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning, and Problem-Based Learning; 3.2) development on learning and innovation skills suitable for real life 21st Century -- 4C's : creativity and innovation, critical thinking and problem solving, communication, and collaboration; and 3.3) development of curriculum and learning as (1) vision formulation oriented to 4C's, (2) community of collaboration building among stakeholders to feel ownership by shared vision design, (3) child develop center system building for shared vision towards 4C's; (4) making 4C's as professional development framework, (5) injecting 4C's in curriculum and evaluation, (6) encouraging all teachers to instruct according to 4C's, and (7) building sustainable 4C's development culture.

Keywords: Needs Assessment, Curriculum, Professional Competency, Child Development Center, Local Government Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษาเพราะเป็นด้านหน้าและกลไกสำคัญในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน จากสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่ส่งถึงกันอย่างรวดเร็วส่งผลต่อระบบ การศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถระดับสูง สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสามารถ เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง, 2556) ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของ ประเทศจึงนับว่าผลงานที่ดีของครูจะส่งผลสะท้อนต่อความเจริญก้าวหน้าควมมีเสถียรภาพมั่นคง และความผาสุกของสถาบัน ครอบครัวสถาบันสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น คุณภาพของครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างคุณภาพการศึกษา สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพ ที่พึงประสงค์สำหรับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพเพื่อให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์ของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มาตรฐาน การปฏิบัติงานเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดโดยมีการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามลำดับคุณภาพ ของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอ ที่จะดำรงสถานภาพของการประกอบวิชาชีพต่อไป และมาตรฐานการปฏิบัติตนเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของ ผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีของวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548)

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกมีการตื่นตัวด้านการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐานสามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ สำหรับบุคคลซึ่งคณะกรรมการเรียนรู้ มีหลายประเทศได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการกำหนดสมรรถนะครูซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการขับเคลื่อนคุณภาพของครูในปัจจุบัน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551) องค์การด้านการพัฒนาครูปฐมวัย Office of Early Childhood Development, Virginia Department of Social Services รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดสมรรถนะครูปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของเด็ก โดยแบ่งคุณสมบัติครูปฐมวัยออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ โดยการศึกษาดูงาน การทำงานวิจัยและการสะท้อนความคิด 2) การให้การศึกษากับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ให้การสนับสนุนทางการศึกษาปฐมวัย และประพฤติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยแบ่งสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมุ่งมั่นจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Commitment to Quality) เป็นความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติงานตามคุณภาพและที่กำหนด 2) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) เป็นความมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพ 3) ด้านการสนับสนุน (Advocacy) เป็นการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย แก่ชุมชน 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics) เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติที่ดีต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก (Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services, 2008)

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2549) เป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในประเทศไทย ได้จัดทำแบบประเมินสมรรถนะครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาใช้ประเมินตนเองเป็นรายบุคคล แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูทุกคนต้องมี เนื่องจากเป็นพื้นฐาน สำคัญที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ประสบความสำเร็จ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง สายงานครู และ ด้านวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องยึดถือเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตน ได้แก่ คุณลักษณะด้านวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพและรับผิดชอบในวิชาชีพ

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ครูจำนวนมากยังไม่สามารถปรับตัวหรือพัฒนาตนเองได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งทั่วประเทศประมาณ 52,000 คน ทำให้ไม่สามารถวางแผนพัฒนาครูได้ทันกับความต้องการและจำเป็น ในขณะเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพของครูปฐมวัยที่ฉันทะสร ชื่นสุขสมหวัง (2556) ได้รวบรวมและสรุปไว้สอดคล้องกัน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครูข้อมูลจากสภาวะการศึกษาไทย ปี 2555/2556 พบว่า ครูในปัจจุบัน ไม่รักการอ่านและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) เยาวมาลย์ วิเศษ (2548) วิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนาของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดคณะนักบวชในเขตอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนาตนเองที่ครูเลือกใช้น้อยที่สุดคือ วิธีการศึกษด้วยตนเอง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภายังได้จัดทำประชาพิจารณ์เรื่อง “การศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาปฐมวัย” ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยทั้งภาครัฐและเอกชน ครูปฐมวัย ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูปฐมวัยมีปัญหา มาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัยมีอยู่ในระดับมาก สรุปประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย พบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ ขาดอุปกรณ์การสอนที่มีคุณภาพ ครูไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจในธรรมชาติของเด็กทำให้บกพร่องในการดูแลและเอาใจใส่เด็ก และขาดมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน 2) ปัญหาการพัฒนาตนเองพบว่า ครูขาดความกระตือรือร้นในการปรับปรุงตนเอง และไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการใหม่ ส่งผลให้ครูขาดทักษะในการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาตนเอง 3) ปัญหาด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพพบว่า ครูไม่ยึดมั่นจรรยาบรรณในวิชาชีพครู คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ขาดคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ขาดความตั้งใจในการทำงาน ไม่มีใจรักในวิชาชีพ และไม่มีความรักและความอดทนในวิชาชีพ (ผู้จัดการออนไลน์, 2554)

และจากการศึกษางานวิจัยในประเทศยุคปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น มยุรีย์ เขียวฉะอ้อน (2541) ทำการประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การคิดวิเคราะห์งาน พัชรีย์ ชันอาสาสะวะ (2544) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2551) เปรียบเทียบและรวบรวมข้อเสนอแนะการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาสมรรถนะครูที่มีความเฉพาะเจาะจงโดยเน้นไปที่สมรรถนะด้านการสอนเพียงด้านใดด้านหนึ่ง และณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง (2556) ที่ประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ การสอน และคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ โดยด้านการพัฒนาตนเอง คือการวิจัยในชั้นเรียนมีความต้องการจำเป็น มากที่สุด ด้านการสอน คือการจัดการเรียนการสอน และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนมีความ ต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ คือความรักและศรัทธาในวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

นอกจากนี้ จากการศึกษาผลการวิจัยในต่างประเทศยังพบปัญหาสอดคล้องกัน เช่น ผลการวิจัยของ Caparotta (2012) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูผู้ช่วย ผู้ดูแลเด็ก และศึกษานิเทศก์ โดยศึกษาความต้องการ 3 ด้าน คือ 1) การเตรียมการสอน 2) การขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ และ 3) ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า 1) การเตรียมสอนสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูหรือศึกษานิเทศก์เพื่อที่จะได้ปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 2) การขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการอบรมสูงและไม่สะดวกทั้งเรื่องเวลาและสถานที่ 3) ความต้องการพัฒนาวิชาชีพมีความต้องการการพัฒนาวิชาชีพในเรื่องการอบรมความรู้และทักษะโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยของ Omotuyole & Okudo (2014) โดยศึกษาการพัฒนาวิชาชีพของครูปฐมวัยในเขตเมืองและชนบทของรัฐบาลอส ประเทศไนจีเรีย โดยทำการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมหลังจากจบการศึกษา ไม่มีโอกาสในการปรับปรุงพัฒนาความรู้และทักษะงานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การฝึกอบรมและการจัดสัมมนาแก่ครูปฐมวัยที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลยังมีน้อยมาก

อย่างไรก็ตาม ในการวางแผนการทำงานเพื่อพัฒนาในเรื่องใดก็ตามควรเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ขององค์กร และรู้ความต้องการขององค์กรว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment research) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางแก้ไข ผลที่ได้มาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจะสะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผนการกำหนดแนวทางพัฒนาหน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และสนองความต้องการของหน่วยงานนั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลสารสนเทศที่จะใช้เป็นหลักเทียบในการดำเนินงาน นำมาช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน และมั่นใจว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้นอย่างแท้จริง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548; Sleezer, Russ-Eft, & Gupta, 2014; Altschuld, & Kumar, 2010; Altschuld, and Eastmond, 2010; Royse, Staton-Tindall, Badger, & Webster, 2009)

จากสภาพปัญหาและผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่ามีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย และยังพบว่า การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เคยมีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูผู้ดูแลเด็กซึ่งมีลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การแก้ไขและพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทตามความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริงต่อไป

คำถามการวิจัย

ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพด้านใดบ้าง มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างไร และมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

วัตถุประสงค์

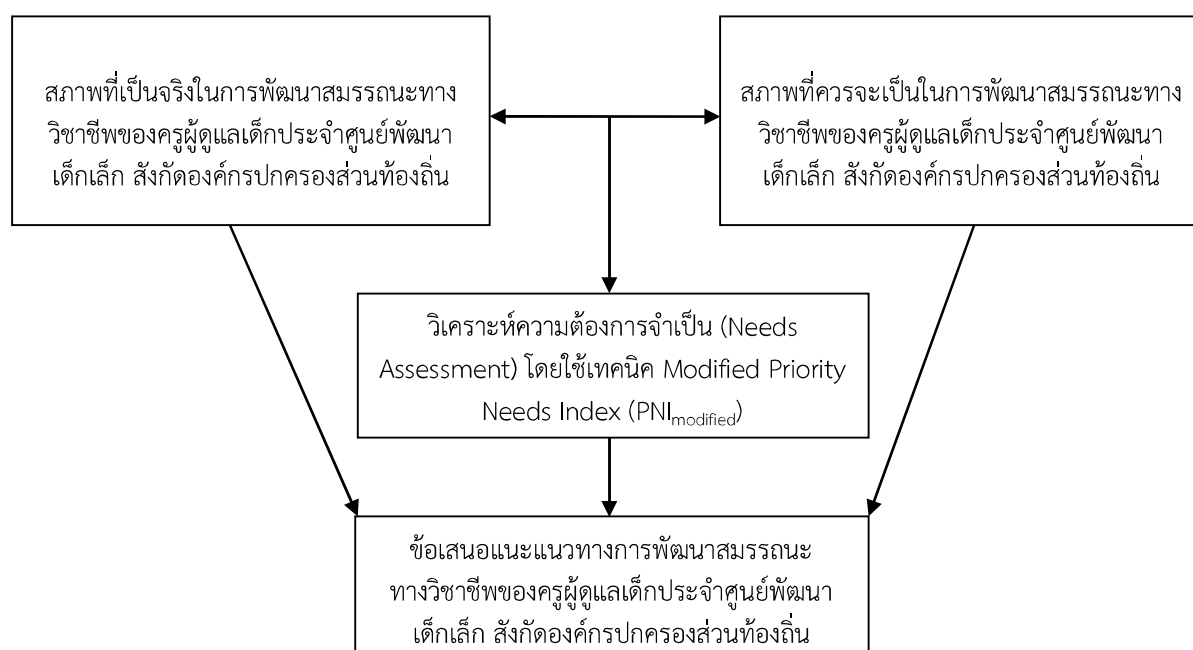
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ลำดับความต้องการจำเป็น และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ภูมิภาค ปีการศึกษา 2558 จำนวน 52,251 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การบริการที่ดี และ 4) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นโดยดำเนินการอย่างเป็นระบบในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ตามแนวคิดของ สุวิมล ร่องวานิช (2548); Sleezer, Russ-Eft, & Gupta (2014); Altschuld, & Kumar (2010); Altschuld, and Eastmond (2010); Roysse, Staton-Tindall, Badger, & Webster (2009) แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 1

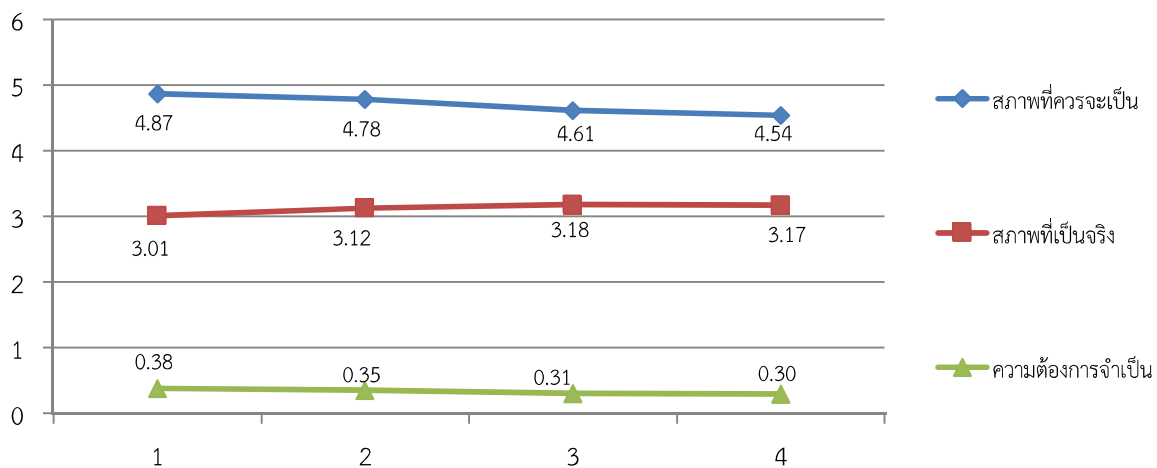
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ **ขั้นที่ 1** การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็ก โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม และ **ขั้นที่ 2** การวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กโดยใช้การสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ คือ ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานเอนที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้จำนวน 397 คน และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจาก 4 ภูมิภาค โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูดีเด่น หรือครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) ด้วยการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired-Samples T-test) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กทั้งสภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบพบว่า โดยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน แสดงว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพทุกด้าน
2. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากค่าดัชนี PNI_{modified} ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า การพัฒนาผู้เรียนมีค่าสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การบริการที่ดี และคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สภาพที่ควรจะเป็น สภาพที่เป็นจริง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็ก

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ ได้แก่
 - 3.1 พัฒนาครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อย่างจริงจัง เช่น รูปแบบ Work-Based Learning, Project-Based Learning, Student-Center Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning, Problem-Based Learning เป็นต้น

3.2 พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ในศตวรรษที่ 21 (4C's) ได้แก่ (1) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) (2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) (3) ทักษะการสื่อสาร (communication) และ (4) ทักษะความร่วมมือ (collaboration)

3.3 พัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ ได้แก่ (1) กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งไปสู่ 4C's (2) สร้างชุมชนแห่งความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน (stakeholders) ให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) โดยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (3) จัดระบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ร่วม 4C's (4) ใช้ 4C's เป็นกรอบในการพัฒนาวิชาชีพ (5) แทรก 4C's ในหลักสูตรและการประเมินผล (6) สนับสนุนครูทุกคนให้สอนในกรอบของ 4C's และ (7) สร้างวัฒนธรรมพัฒนา 4C's อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับปานกลางและมีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่ามีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนาในระดับท้องถิ่นมีการขยายอัตรากำลังค่อนข้างสูงทำให้บุคลากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคลากรดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนา ในขณะเดียวกันการวางแผนพัฒนาบุคลากรยังไม่ได้มีการเตรียมแผนงานรองรับอย่างชัดเจนและเป็นระบบจึงทำให้การดำเนินการในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง จึงส่งผลให้มีความคาดหวังในการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพในระดับสูง สอดคล้องกับ ญัตติสสร ชื่นสุขสมหวัง (2556) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน คือ ด้านการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเอง ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ การวิจัยในชั้นเรียน และการทำงานเป็นทีม ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และการมีวินัยและความรับผิดชอบ แสดงว่าครูปฐมวัย มีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพทุกด้าน และสอดคล้องกับ Caparotta (2012) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูผู้ช่วย ผู้ดูแลเด็ก และศึกษานิเทศก์ โดยศึกษาความต้องการ 3 ด้าน คือ 1) การเตรียมการสอน 2) การขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ และ 3) ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า 1) การเตรียมสอนสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู หรือศึกษานิเทศก์ เพื่อที่จะได้ปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 2) การขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการอบรมสูงและไม่สะดวกทั้งเรื่องเวลาและสถานที่ 3) ความต้องการพัฒนาวิชาชีพมีความต้องการการพัฒนาวิชาชีพในเรื่องการอบรมความรู้และทักษะโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ Omotuyole and Okudo (2014) ที่ศึกษาการพัฒนาวิชาชีพของครูปฐมวัยในเขตเมือง และชนบทของรัฐลาโกส ประเทศไนจีเรีย โดยทำการวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมหลังจากจบการศึกษา ไม่มีโอกาสในการปรับปรุง พัฒนาความรู้และทักษะงานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การฝึกอบรมและการจัดสัมมนาแก่ครูปฐมวัยที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลยังมีน้อยมาก

2. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากค่าดัชนี PNI^{modified} ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า การพัฒนาผู้เรียนมีค่าสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคุณภาพผู้เรียนถือเป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ สร้างทักษะ และความถนัดรวมถึงค่านิยมที่สอดคล้องกับสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การพัฒนาผู้เรียนยังเป็นกระบวนการในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับ Friesen and Glifford (2012) ได้กล่าวถึงครูในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาผู้เรียน ดังนี้คือ ครูต้องรู้วิธีการที่จะพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน เช่น (1) การสอนทักษะการใช้ชีวิต การเป็นผู้นำทางจริยธรรม ความรับผิดชอบ การปรับตัว ความรับผิดชอบต่อตนเอง บุคคล และสังคม (2) สอนแสดงให้เห็นถึง

ระหว่างเนื้อหาหลักและเนื้อหาวิชาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรวมถึงความรู้ทั่วโลก การเงิน ธุรกิจ เศรษฐกิจและความรู้การเป็นผู้ประกอบการ การรู้หนังสือของพลเมือง และความตระหนักต่อสุขภาพ นอกจากนี้ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้วิธีพัฒนานักเรียนรายบุคคล ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน เช่น (1) รู้จักวิธีการคิดและเรียนรู้ของนักเรียน (2) เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลนำมาปรับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน (3) เก็บข้อมูลเพื่อจะพัฒนางานวิจัย และ (4) หาจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับภูมิภาคควาดำเนินมาตรการและเทคโนโลยีทางการศึกษาของซีมีโอ (SEAMO INNOTECH, 2012) ครั้งที่ 52 พบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนประกอบด้วย (1) ให้ความรู้ สร้างทักษะ และความถนัดรวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21 (2) ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อให้รู้จัก ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม (3) ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ด้านการเรียนรู้เพื่อใช้ความรู้ ทักษะความถนัด และค่านิยม (4) ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ทักษะความถนัด และค่านิยม (5) ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้อยู่อย่างมีความรู้ ทักษะ ความถนัดและค่านิยม (ความฉลาดทางอารมณ์) และ (6) ประเมินนักเรียน ในด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยม และความถนัดทางการศึกษาทั้ง 4 ด้าน

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ เช่น พัฒนาครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป้าหมาย และนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนมากขึ้นโดยมีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะเพื่อศตวรรษที่ 21 เช่น 3R×7C และ 4C's (วิจารณ์ พานิช, 2555) และในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นความรวดเร็วที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเพิ่งจะเริ่มต้นเท่านั้น ในระยะถัดไปจะยิ่งทวีความรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้น นักวิชาการบางท่านได้ทำนายว่าทั่วโลกเป็นสังคมยุคนวัตกรรมแล้ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนทางการศึกษาด้วย ทฤษฎีใหม่ๆ แนวคิดใหม่ๆ ถูกพัฒนาขึ้นมากมาย จุดมุ่งหมายทางการศึกษา คือการเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกตามยุคสมัยได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อสังคมเปลี่ยน นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่าท้ายที่สุดแล้วสิ่งสำคัญที่สุดที่คนได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตซึ่งครูถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการปรับเปลี่ยนที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถให้ทันการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ สารัตนะ, 2556) สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) ที่ให้ทัศนะไว้ว่า ปัจจุบันเป็นยุคของคนใน generation Z เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ชอบใช้ internet หรือที่เรียกกันว่าเป็นชาวเน็ต (netizen) เด็กยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมโดยให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงต้องมีทักษะที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st century skills) คือ 3Rs ได้แก่ **R**eading (อ่านออก) (**W**)riting (เขียนได้) และ(**A**)rithmetic (คิดเลขเป็น) และ 7Cs ได้แก่ **C**ritical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) **C**reativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) **C**ross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) **C**ollaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) **C**ommunications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) **C**omputing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ **C**areer & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) ซึ่งต้องใช้หลักการหรือปัจจัยสำคัญด้านการเรียนรู้ 5 ประการ คือ authentic learning, mental model building, internal motivation, multiple intelligence, and social learning ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมจึงต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะครูที่ต้องปรับหน้าที่จากเน้น “สอน” หรือสั่งสอน ไปทำหน้าที่จุดประกายความสนใจใฝ่รู้ (inspire) ให้นักเรียนได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติ (learning by doing) ต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก “ครูสอน” (teacher) ไปเป็น “ครูฝึก” (coach) หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (learning facilitator) (สัมฤทธิ์ กองเพ็ง, 2559)

และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ สารัตนะ (2556); Partnership for 21st Century Skills (2011); และ Kay (2012) ที่กล่าวถึงทักษะเพื่อศตวรรษที่ 21 และการนำทักษะสู่การปฏิบัติไว้ว่าต้องให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงแนวโน้มใหม่/กระบวนทัศน์ใหม่ เช่น ส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนให้สูงขึ้นในระดับใช้งานได้มากกว่าระดับการอ่านออกเขียนได้โดยอาศัยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) เพื่อการเรียนรู้เน้นรูปแบบการสอนหรือ

กระบวนการสอนแนวใหม่อย่างจริงจัง เช่น รูปแบบ Work-Based Learning, Project-Based Learning, Student-Center Learning, Self-Directed Learning, Collaborative Learning, Problem-Based Learning เป็นต้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ในยุคปัจจุบันและอนาคต ได้แก่ 4C's คือ 1) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) 2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) 3) ทักษะการสื่อสาร (communication) และ 4) ทักษะความร่วมมือ (collaboration) โดยมีขั้นตอนการพัฒนา 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งไปสู่ 4C's 2) สร้างชุมชนแห่งความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในชุมชนให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) โดยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 3) จัดระบบโรงเรียนเพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ร่วม (4C's) 4) ใช้ 4C's เป็นกรอบในการพัฒนาวิชาชีพ 5) แทรก 4C's ในหลักสูตรและการประเมินผล 6) สนับสนุนครูทุกคนให้สอนในกรอบของ 4C's และ 7) สร้างวัฒนธรรมพัฒนา 4C's ดังนั้น หลักสูตรและวิธีสอนที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวจึงเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่ม (group learning) จากโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาหรือโจทย์ในโลกของความเป็นจริง ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ยึดการสืบค้น และการออกแบบเป็นฐาน (inquiry and design-based, collaborative learning projects) โดยอาศัยขั้นตอนการปฏิบัติ 7 ขั้นตอนดังกล่าวเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการคือ 3Rx7C และ 4C's นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการถอดบทเรียนหรือประสบการณ์ครูผู้ดูแลเด็กที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูโดยการนำบทเรียนที่ได้ไปเผยแพร่เป็นความรู้ให้แก่ศูนย์อื่นๆ ได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพหรือบริบทของตนเอง

1.2 ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับนี้โดยการ ผลักดันในระดับนโยบาย และส่งเสริมกิจกรรมให้ครูเกิดการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน การบริการที่ดี และคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งควรมีนโยบายในการประเมินความต้องการจำเป็นของครูภายในศูนย์ก่อนจะมีการจัดอบรมให้ความรู้ เพื่อจะได้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของความต้องการจำเป็นนั้น แล้วจึงนำมาเป็นหัวข้อในการจัดอบรมเพื่อสนองความต้องการจำเป็นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับ สภาพบริบทของแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนา รูปแบบ หรือสร้างโปรแกรม หรือชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการบริการที่ดี และด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นภาพรวมในระดับประเทศ จึงควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้ดูแลเด็กในส่วนภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันของบริบทเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูผู้ดูแลเด็กได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง. (2556). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2554). ครูปฐมวัยมีปัญหาอีก แนะนำปรับตามสิ่งแวดล้อม. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.manager.co.th/>.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่ขัน. (2551). รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- เขาวมาลัย วิเศษ. (2548). **ปัญหาและความต้องการพัฒนาของครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดคณะ นักบวชในเขตอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณียศต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2549). **การประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดทำแผนพัฒนาดตนเอง (ID-PLAN) และแผนพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ (CAREER PLAN)**. นครปฐม: ฝ่ายวิชาการโครงการพัฒนาระบบการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2559). **ภาวะผู้นำแบบบริการ: แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2555/2556 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Altschuld, J.W., and Eastmond, J. N. (2010). **Needs Assessment Phase I: Getting Started**. Thousand Oaks: SAGE.
- Altschuld, J.W., and Kumar, D.D. (2010). **Needs Assessment: An Overview**. Thousand Oaks: SAGE.
- Caparotta, C. S. (2012). **Professional development needs of early childhood providers: A focus group study**. Department of Human Development and Family Studies. University of Connecticut.
- Friessen S. and Gifford P. (2012). **Handbook of Demonstrations and Activities in the Teaching of Psychology**. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Kay, K. (2012). **Two Tool for 21st Century School and Districts**. Retrieved December 24, 2015, from <http://thirteencelebration.org/blog/edblog/edblog-two-tools-ror-21st-century-schools-and-districts-by-ken-kay/2930/>.
- Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services. (2008). **Competencies for early childhood professionals virginia's early childhood development alignment project**. Virginia: Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services.
- Omotuyole, C., & Okudo, A. R. (2014). Professional development of early childhood and language education teachers for sustainable development. **IORS Journal of Research & Method in Education** (Mar-Apr 2014), 1-06.
- Partnership for 21st Century Skills. (2011). **Framework for 21st century learning**. Retrieved December 24, 2015, <http://www.p21.org/overview/skill-framework>.
- Royse, D., Staton-Tindall, M., Badger, K., and Webster, J. M. (2009). **Needs Assessment**. New York, NY: Oxford University Press.
- SEMAO INNOTECH. (2012). **RSU : Contract signing on UNESCO EFA study Project**. Retrieved December 24, 2015, from <http://www.seameo-innotech.org/contents/news?id=112011-Silc>.
- Sleezer, C. M., Russ-Eft, D., and Gupta, K. (2014). **A Practical Guide to Needs Assessment**. 3rd ed. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.